

DYNAMIKA PROCESU KARNEGO

Podręcznik do konwersatoriów

redakcja naukowa

Anna Gerecka-Żołyńska, Piotr Karlik

Magdalena Błaszyk, Michał Borek, Sara Dobrzańska
Anna Gerecka-Żołyńska, Barbara Janusz-Pohl, Piotr Karlik
Aleksandra Królikowska, Martyna Kusak, Agnieszka Orfin
Martyna Ostrzycka, Hanna Paluszkiewicz
Magdalena Zamroczyńska

SERIA AKADEMICKA

2. WYDANIE

DYNAMIKA PROCESU KARNEGO

Podręcznik do konwersatoriów

redakcja naukowa

Anna Gerecka-Żołyńska, Piotr Karlik

Magdalena Błaszyk, Michał Borek, Sara Dobrzańska
Anna Gerecka-Żołyńska, Barbara Janusz-Pohl, Piotr Karlik
Aleksandra Królikowska, Martyna Kusak, Agnieszka Orfin
Martyna Ostrzycka, Hanna Paluszkiewicz
Magdalena Zamroczyńska

SERIA AKADEMICKA

Zamów książkę w księgarni internetowej

profinfo.pl
księgarnia internetowa

2. WYDANIE

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Stan prawny na 31 marca 2017 r.

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Adam Choiński

Opracowanie redakcyjne i łamanie

JustLuk

Autorzy poszczególnych części:

Magdalena Błaszyk: rozdział 2

Michał Borek, Aleksandra Królikowska: rozdział 3

Sara Dobrzańska: opracowanie danych statystycznych w rozdziałach 4, 5, 6, 8, 9, 11

Anna Gerecka-Żołyńska: struktura opracowania, tabele pomocnicze

Barbara Janusz-Pohl: rozdziały 1 i 9

Piotr Karlik: rozdział 4

Aleksandra Królikowska: rozdział 11 (kazusy 1 i 2)

Martyna Kusak: rozdział 11 (kazusy 3–10)

Agnieszka Orfin: rozdziały 8 i 10

Martyna Ostrzycka: rozdział 5

Hanna Paluszkiewicz: pojęcia kluczowe

Magdalena Zamroczyńska: rozdziały 6 i 7

© Copyright by

Anna Gerecka-Żołyńska, Piotr Karlik, Magdalena Błaszyk, Michał Borek, Sara Dobrzańska, Barbara Janusz-Pohl, Aleksandra Królikowska, Martyna Kusak, Agnieszka Orfin, Martyna Ostrzycka, Hanna Paluszkiewicz, Magdalena Zamroczyńska, 2017

© Copyright by

Wolters Kluwer Polska SA, 2017

ISBN: 978-83-8107-431-5

2. wydanie

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Wprowadzenie	11
Literatura podstawowa	12
Rozdział 1	
Czynności procesowe	13
1.1. Pojęcia kluczowe	13
1.2. Tablice pomocnicze	18
1.3. Kazusy	23
1.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	29
1.5. Literatura uzupełniająca	37
Rozdział 2	
Pojęcie i rodzaje stron procesowych	39
2.1. Pojęcia kluczowe	39
2.2. Tablice pomocnicze	42
2.3. Kazusy	43
2.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	48
2.5. Literatura uzupełniająca	50
Rozdział 3	
Dowody	52
3.1. Pojęcia kluczowe	52
3.2. Tablice pomocnicze	54
3.3. Kazusy	56
3.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	64
3.5. Literatura uzupełniająca	71

Rozdział 4

Środki przymusu	73
4.1. Pojęcia kluczowe	73
4.2. Tablice pomocnicze	77
4.3. Kazusy	79
4.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	84
4.5. Stosowanie tymczasowego aresztowania (dane statystyczne)	85
4.6. Literatura uzupełniająca	87

Rozdział 5

Postępowanie przygotowawcze	88
5.1. Pojęcia kluczowe	88
5.2. Tablice pomocnicze	92
5.3. Kazusy	94
5.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	103
5.5. Postępowanie przygotowawcze (dane statystyczne)	106
5.6. Literatura uzupełniająca	107

Rozdział 6

Skarga	109
6.1. Pojęcia kluczowe	109
6.2. Tablice pomocnicze	110
6.3. Kazusy	111
6.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	114
6.5. Skarga (dane statystyczne)	117
6.6. Literatura uzupełniająca	119

Rozdział 7

Kontrola formalna skargi	120
7.1. Pojęcia kluczowe	120
7.2. Tablice pomocnicze	123
7.3. Kazusy	125
7.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	128
7.5. Literatura uzupełniająca	130

Rozdział 8

Postępowanie sądowe	131
8.1. Pojęcia kluczowe	131
8.2. Tablice pomocnicze	135
8.3. Kazusy	136
8.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	143

8.5. Wpływ spraw i stabilność orzecznictwa sądu pierwszej instancji (dane statystyczne)	150
8.6. Literatura uzupełniająca	151

Rozdział 9

Postępowanie odwoławcze	153
9.1. Pojęcia kluczowe	153
9.2. Tablice pomocnicze	157
9.3. Kazusy	158
9.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	166
9.5. Postępowanie odwoławcze (dane statystyczne)	174
9.6. Literatura uzupełniająca	176

Rozdział 10

Postępowania szczególne	178
10.1. Pojęcia kluczowe	178
10.2. Tablice pomocnicze	179
10.3. Kazusy	180
10.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	182
10.5. Literatura uzupełniająca	183

Rozdział 11

Postępowanie karne ze stosunków międzynarodowych	185
11.1. Pojęcia kluczowe	185
11.2. Tablice pomocnicze	188
11.3. Kazusy	191
11.4. Wybrane tezy z orzecznictwa	197
11.5. Europejski nakaz aresztowania (dane statystyczne)	201
11.6. Literatura uzupełniająca	201

WYKAZ SKRÓTÓW

Akty prawne

- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1137 z późn. zm.)
- k.k.s. – ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 2137 z późn. zm.)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1749 z późn. zm.)
- k.p.s.w. – ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 1713 z późn. zm.)

Czasopisma i publikatory

- Biul. PK – Biuletyn Prawa Karnego
- Biul. SAKa – Biuletyn Sądu Apelacyjnego w Katowicach
- Biul. SN – Biuletyn Sądu Najwyższego
- CPKiNP – Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
- GSP – Gdańskie Studia Prawnicze
- KZS – Krakowskie Zeszyty Sądowe
- NP – Nowe Prawo
- OSA – Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSAW – Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
- OSNKW – Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
- OSNwSK – Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
- OSP – Orzecznictwo Sądów Polskich
- OTK – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
- OTK-A – Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, Seria A
- PiP – Państwo i Prawo
- Prok. i Pr. – Prokuratura i Prawo

- Prok. i Pr.-wkł. – Prokuratura i Prawo (wkładka)
PS – Przegład Sądowy
RPEiS – Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
WPP – Wojskowy Przegład Prawniczy

Inne

- ENA – europejski nakaz aresztowania
LEX – system informacji prawnej LEX
NKPK – Naukowe Koło Prawa Karnego
SA – Sąd Apelacyjny
SN – Sąd Najwyższy
TK – Trybunał Konstytucyjny

WPROWADZENIE

Niniejsze opracowanie powstało przede wszystkim z myślą o studentach wydziałów prawa, jako forma pomocnicza w stosunku do klasycznego podręcznika obejmującego wykład procesu karnego. *Dynamika procesu karnego. Podręcznik do konwersatoriów* stanowi zbiór kasusów związanych z dynamiką procesu karnego, ale w uzasadnionym zakresie obejmuje również zagadnienia należące do statyki tego procesu. Struktura zbioru została dostosowana do programu konwersatoriów z przedmiotu postępowanie karne, który realizowany jest przez Katedrę Postępowania Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

Na gruncie zamieszczonych w niniejszym opracowaniu kasusów sformułowano pytania problemowe, przytoczono wybrane tezy z orzecznictwa Sądu Najwyższego i sądów apelacyjnych oraz przygotowano wykaz stosownej literatury. W strukturze podręcznika dominują zadania praktyczne, ale wzbogacono ją również o krótką prezentację wybranych zagadnień teoretycznych, po pierwsze, w formie zwięzłego słowniczka, wyjaśniającego najważniejsze pojęcia karnoprosesowe, charakterystyczne dla poszczególnych rozdziałów, po drugie, w postaci tabel i wykresów prezentujących istotne kwestie procesowe.

Zasadniczym celem autorów niniejszego opracowania jest pomoc w weryfikacji materiału przyswojonego już pamięciowo przez studenta oraz równoczesna zachęta do bezpośredniego kontaktu z przepisami ustawy karnoprosesowej i jej aktami wykonawczymi. Zgodnie z metodyką konwersatoriów z przedmiotu postępowanie karne, student, wykorzystując niniejszą bazę, zyskuje możliwość analizy i oceny funkcjonujących w procesie karnym regulacji wraz z praktycznymi skutkami wynikłymi z zastosowania konkretnych instytucji procesowych. Z kolei sformułowane przez autorów zestawy pytań dodatkowo mogą inspirować do dyskusji i prezentacji własnych poglądów, a w efekcie wspierać w odpowiednim stopniu przygotowania do egzaminu z postępowania karnego.

Zespół autorów stanowią pracownicy naukowcy i doktoranci Katedry Postępowania Karnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, którzy przygotowując stosowne fragmenty niniejszego opracowania, w jak najwyższym stopniu starali się wykorzystać swoje dotychczasowe doświadczenia dydaktyczne, mając na uwadze potrzeby studentów i atrakcyjność konwersatoriów. Autorzy dołożyli też starań, aby drugie wydanie podręcznika uwzględniało nie tylko obowiązujący stan prawny, lecz także w jeszcze większym stopniu stanowiło narzędzie przydatne dla przyswojenia wiedzy z zakresu postępowania karnego.

Literatura podstawowa

Podręczniki

- Daszkiewicz W., Nowak T., Stachowiak S., *Prawo karne procesowe. Dynamika postępowania*, Bydgoszcz 1999
- Gruszecka D., Kremens K., Nowicki K., Skorupka J. (red.), *Proces karny*, Warszawa 2016
- Paluszkiewicz H., Dudka K., *Postępowanie karne*, Warszawa 2016
- Waltoś S., Hofmański P., *Proces karny*, Warszawa 2016

Komentarze

- Boratyńska K.T. [i in.], *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2007
- Grzegorzczak T., *Kodeks postępowania karnego oraz ustawa o świadku koronnym*, Warszawa 2008
- Grzeszczyk W., *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2012
- Hofmański P., Sadzik E., Zgryzek K., *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1–3, Warszawa 2011
- Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, red. J. Skorupka, Warszawa 2015
- Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 1, *Komentarz do art. 1–424 k.p.k.*, red. J. Grajewski, Warszawa 2010
- Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. 2, *Komentarz do art. 425–673 k.p.k.*, red. J. Grajewski, Warszawa 2010
- Nowelizacja prawa karnego 2015. Komentarz*, red. W. Wróbel, Kraków 2015

Rozdział 1

CZYNNOŚCI PROCESOWE

1.1. Pojęcia kluczowe

Czynność procesowa	to przewidziane zachowanie się uczestnika procesu karnego mające na celu wywołanie określonych prawem karnym procesowym skutków procesowych.
Oświadczenia procesowe	są składane w procesie karnym zarówno przez organy procesowe, jak i innych uczestników postępowania, np. strony. Oświadczenia te mogą być oświadczeniami woli albo oświadczeniami wiedzy. Wśród oświadczeń woli można wyróżnić oświadczenia imperatywne (władcze) oraz oświadczenia postulujące.
Orzeczenia	to najistotniejsze oświadczenia imperatywne, składane w procesie karnym przez organy procesowe. Ich treścią jest rozstrzygnięcie określonej kwestii w procesie. Orzeczeniami są wyroki oraz postanowienia.
Zarządzenia	wydawane są w kwestiach mniejszej wagi, raczej dotyczą zagadnień natury porządkowej, wówczas gdy ustawa nie przewiduje dla rozstrzygnięcia jakiejś kwestii wydania postanowienia. Wydaje prezes sądu, przewodniczący wydziału, przewodniczący składu orzekającego albo upoważniony sędzia (art. 93 § 2 k.p.k.). W postępowaniu przygotowawczym może je wydawać prowadzący to postępowanie – prokurator oraz inny uprawniony organ (art. 93 § 3 k.p.k.). W wypadkach wskazanych w ustawie postanowienia lub zarządzenia może wydawać także referendarz sądowy (art. 93a § 1 k.p.k.).

Wyroki	są wydawane tylko przez sąd w stadium postępowania jurysdykcyjnego. Są orzeczeniem, w którym sąd wypowiada się o przedmiocie procesu, a zatem rozstrzyga kwestię odpowiedzialności prawnej (karnej) oskarżonego bądź orzeka o umorzeniu postępowania karnego, jeśli przeszkody procesowe uniemożliwiają dalszy tok procesu ujawnią się po rozpoczęciu przewodu sądowego na rozprawie głównej. Mogą być wydawane także na posiedzeniu w przypadkach wskazanych w ustawie (np. wyrok skazujący bez przeprowadzania postępowania dowodowego, wyrok warunkowo umarzający postępowanie).
Postanowienia	są wydawane, gdy ustawa nie przewiduje wydania wyroku przez sąd. Zapadają one zarówno w stadium postępowania przygotowawczego, jak i stadium jurysdykcyjnym oraz w stadium wykonawczym. W postępowaniu przygotowawczym (i wykonawczym) są jedyną formą orzekania.
Promulgacja	orzeczeń oraz zarządzeń, czyli ich ogłoszenie (podanie do wiadomości), kształtuje się różnie i zależy od tego, o jakie orzeczenie (postanowienie, wyrok) chodzi, w jakim stadium procesu (przygotowawczym, jurysdykcyjnym) zostało ono wydane oraz na jakim forum (na posiedzeniu, na rozprawie). Zasadą jest, że orzeczenie lub zarządzenie wydane na rozprawie lub na posiedzeniu (chodzi o posiedzenie, w toku którego rozpoznawana jest „sprawa” w znaczeniu konstytucyjnym bądź też kwestie wymienione wprost w art. 95b § 2 k.p.k.) ogłasza się ustnie (art. 100 § 1 k.p.k.). Podobnie ogłasza się ustnie te orzeczenia i zarządzenia, które zostały wydane na innym niż wskazane wyżej posiedzeniu, jeśli brała w nim udział strona procesowa. Obecność strony na posiedzeniu i jej udział w nim skutkuje zatem obowiązkiem ogłoszenia wydanego w toku tego posiedzenia orzeczenia albo zarządzenia (art. 100 § 2 k.p.k.).
Uzasadnienie	sporządzane jest dla orzeczeń oraz zarządzeń; zasadą jest, iż wyroki (z wyłączeniem wyroku nakazowego) uzasadnia się na piśmie, jeśli żąda tego uprawniony do zaskarżenia orzeczenia uczestnik procesu (strona procesowa, quasi-strona). Z urzędu, a zatem bez konieczności oczekiwania na wniosek uprawnionego podmiotu, sąd uzasadnia wyrok, jeśli zostało zgłoszone zdanie odrębne (art. 114 § 1 k.p.k.) oraz jeśli jest to wyrok sądu drugiej instancji lub wydany został na skutek kasacji (art. 457 § 1 k.p.k.) bądź przez sąd wojskowy (art. 672 k.p.k.). Uzasadnienie powinno być zwarte i wskazywać podstawę faktyczną wyroku (jakie fakty sąd uznał za udowodnione lub nie, na jakich oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych) oraz wyjaśniać podstawę prawną rozstrzygnięcia (art. 424 § 1 k.p.k.).

Postanowienia uzasadnia się na piśmie zawsze jednocześnie z wydaniem tego orzeczenia. Nie wymagają jednak uzasadnienia: postanowienie o dopuszczeniu dowodu oraz postanowienie o uwzględnieniu wniosku, któremu druga strona nie sprzeciwiła się (chyba że orzeczenie podlega zaskarżeniu – art. 98 § 3 k.p.k.), a także wydane w postępowaniu przygotowawczym: postanowienie o wszczęciu dochodzenia, o odmowie wszczęcia dochodzenia, umorzeniu dochodzenia i wpisaniu sprawy do rejestru przestępstw, umorzeniu dochodzenia oraz o jego zawieszeniu (art. 325e § 1 k.p.k.). Uzasadnienie postanowienia o przedstawieniu zarzutów sporządza się na piśmie tylko na żądanie (wniosek) podejrzanego (art. 313 § 3 k.p.k.). Nie podlegają uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezpodstawnej (por. jednak art. 535 § 3 k.p.k.). Możliwe jest odroczenie sporządzenia uzasadnienia postanowienia na czas do 7 dni w sprawie zawilej lub z innych ważnych przyczyn, a uzasadnienia wyroku na czas nieprzekraczający 14 dni. Zarządzenie wymaga pisemnego uzasadnienia tylko wówczas, gdy podlega zaskarżeniu (art. 99 § 2 k.p.k.).

**Wadliwa
czynność
procesowa**

to każda czynność nieprawidłowo dokonana (stanowi uchybienie w procesie), np. dokonano jej niezgodnie z obowiązującą normą prawną albo mimo braku normy prawnej zezwalającej na jej dokonanie. Czynność taka istnieje (jako dokonana w toku procesu karnego), jednak z uwagi na braki, niekompletność lub inne uchybienia nie jest traktowana jak czynność prawidłowa, co łączyć się może z dalszymi następstwami w postaci bezskuteczności lub niepełnej skuteczności takiej czynności procesowej.

**Niedopuszczalność
czynności
procesowych**

ma miejsce wtedy, gdy brak ustawowych warunków ich dokonania, a mimo to są one podejmowane przez uczestnika procesu karnego. Niedopuszczalne są np. czynności polegające na pozbawieniu osoby przesłuchiwanej swobody wypowiedzi (art. 171 § 5 i 7 k.p.k.). Konsekwencją dokonania czynności procesowych w warunkach niedopuszczalności może być uznanie tej okoliczności za przyczynę odwoławczą (art. 439 § 1 k.p.k.; art. 438 pkt 2 k.p.k.), a niekiedy nawet za przyczynę bezskuteczności takiej czynności.

**Bezskuteczność
czynności
procesowych**

dotyczy czynności, które zostały dokonane bez spełnienia wymagań określonych ustawą, a także w razie niezachowania przesłanek przewidzianych dla ich dokonania. W takim wypadku mimo dokonania czynności procesowej przez uczestnika procesu nie wywołuje ona zamierzonego przez niego skutku prawnego, np. dokonanie czynności w formie pisemnej bez zachowania wymogów pisma procesowego (art. 120 § 1 i 2 k.p.k.).

Publikacja zawiera 100 przypadków przygotowanych na podstawie rzeczywistych problemów prawnych, które pojawiły się w praktyce zawodowej autorów albo w orzecznictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego.

W opracowaniu uwzględniono najnowsze zmiany, m.in. dotyczące jawności rozprawy głównej. Zamieszczono w nim ponadto schematy, definicje kluczowych pojęć, wybrane tezy z orzecznictwa oraz wykazy literatury, co sprawia, że stanowi ono praktyczny niezbędnik dla osób przygotowujących się do egzaminu z postępowania karnego lub innych egzaminów zawodowych.

Autorzy, mający wieloletnie doświadczenie dydaktyczne, przygotowali zawarte w książce przypadki z uwzględnieniem praktyki zdobytej w trakcie prowadzenia konwersatoriów.

Podręcznik będzie przydatny studentom w toku studiów, jak również w trakcie przygotowywania do egzaminów wstępnych na aplikacje zawodowe. Będzie też użytecznym źródłem wiedzy dla aplikantów i prawników praktyków.

9788381074315 W02P01

ISBN 978-83-8107-431-5

9 788381 074315

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUWER.PL

WWW.PROFINFO.PL

LEX Student
— Prawa

CENA 49 ZŁ (W TYM 5% VAT)